

ຂໍ້ຜູກພັນສັນຍາ ການຜະລິດກະສິກໍາ ໃນ ສປປ ລາວ: ຕອບສະໜອງຕາມທໍາອໍຽງທີ່ເພີ່ມຂຶ້ນຂອງວຽກງານ ກະສິກໍາ

ຮູບ: ການເກັບກ່ຽວສາລີພາຍໃຕ້ຂໍ້ຜູກພັນສັນຍາການຜະລິດກະສິກໍາ, ແຂວງຫົວພັນ (R. Cole)

ໂດຍ: ທ່ານ ປ.ອ. ໂຣເບີດ ໂຄລ ແລະ ທ່ານ ແສງທອງ ສຸຂະທໍາມະວົງ

ຕຸລາ 2021

ຂໍ້ຄວາມສໍາຄັນ

ການວິເຄາະນີ້ກໍານົດຄໍາແນະນໍາດ້ານນະໂຍບາຍທີ່ເປັນກາງ ຫຼາຍທີ່ສຸດ ກ່ຽວກັບ ຂໍ້ຜູກພັນສັນຍາຜະລິດກະສິກໍາໃນ ສປປ ລາວ ດັ່ງລຸ່ມນີ້:

- ຊື້ແຈງບົດບາດ, ຄວາມຮັບຜິດຊອບ ແລະ ສ້າງຄວາມສາມາດຂອງສະຖາບັນເພື່ອຄຸ້ມຄອງ (ຂໍ້ຜູກພັນສັນຍາການຜະລິດກະສິກໍາ (Contract farming))
- ຊື້ແຈງສິດ ແລະ ພັນທະຂອງຄູ່ສັນຍາ (ຕົວຢ່າງ: ການນໍາໃຊ້ແມ່ແບບສັນຍາ)
- ສ້າງກົນໄກຮ້ອງທຸກເພື່ອແກ້ໄຂຂໍ້ຂັດແຍ່ງທາງສັນຍາ

ຄວາມເປັນມາ

ຂໍ້ຜູກພັນສັນຍາການຜະລິດກະສິກໍາ (Contract Farming) ໄດ້ກາຍມາເປັນຮູບແບບການຜະລິດກະສິກໍາທີ່ສໍາຄັນ ໃນ ສປປ ລາວ ເນື່ອງຈາກ ການຜະລິດກະສິກໍາ ໄດ້ກາຍເປັນການຄ້າຫຼາຍຂຶ້ນ ນັບຕັ້ງແຕ່ຊຸມປີ 2000 ເປັນຕົ້ນມາ. ເຖິງແມ່ນວ່າ ຈະມີຫຼາຍປະເພດຂໍ້ຜູກພັນສັນຍາການຜະລິດກະສິກໍາທີ່ແຕກຕ່າງກັນໃນຂອບເຂດທົ່ວປະເທດ, ແຕ່ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດບັນດາຮູບແບບ ການຜະລິດເຫຼົ່ານັ້ນສ່ວນຫລາຍແມ່ນບໍ່ມີສັນຍາເປັນລາຍລັກອັກສອນ ຫລື ບໍ່ເປັນທາງການ, ເປັນພຽງການຕົກລົງກັນໃນບາງກໍລະນີ ລະຫວ່າງ ຜູ້ຊື້ (ຕົວຢ່າງ: ພໍ່ຄ້າ, ຜູ້ປຸງແຕ່ງ ແລະ/ຫຼື ຜູ້ສົ່ງອອກ) ແລະ ຊາວກະສິກອນ. ສໍາລັບໂຄງການພາຍໃຕ້ຂໍ້ຜູກພັນສັນຍາການຜະລິດກະສິກໍາ (CF) ສ່ວນຫລາຍຈະແມ່ນການຜະລິດກະສິກໍາທີ່ມີປະລິມານຫລາຍ ເຊັ່ນ: ມັນຕົ້ນ, ຊາ, ກາເຟ, ອ້ວຍ, ກ້ວຍ, ສາລີ ແລະ ຢາງພາລາ, ຊຶ່ງເປັນທີ່ຕ້ອງການສູງໃນປະເທດຈີນ, ຫວຽດນາມ ແລະ ໄທ (ອີງຕາມບົດຄົ້ນຄວ້າຂອງທ່ານ Ingalls ແລະ ທ່ານອື່ນໆ 2018). ເນື່ອງຈາກວ່າທໍາອໍຽງການຜະລິດເປັນສິນຄ້າ ໄດ້ຂະຫຍາຍຕົວຢ່າງໄວວາໃນຫຼາຍໆພື້ນທີ່ ທີ່ແຕກຕ່າງກັນໃນຂອບເຂດທົ່ວປະເທດ, ແຕ່ຍັງຂາດນະໂຍບາຍ ຫຼື ລະບຽບການໃນການຄຸ້ມຄອງວຽກງານຂໍ້ຜູກພັນສັນຍາການຜະລິດກະສິກໍາ (CF), ການຮັບປະກັນຜົນ

ໄດ້​ຮັບ​ທີ່​ຍຸດ​ຕິ​ທຳ​ສຳ​ລັບ​ຊາວ​ກະ​ສິ​ກອນ ແລະ ນັກ​ລົງ​ທຶນ ແລະ ເພື່ອ​ຫຼີກ​ຫຼ່ຽງ​ຜົນ​ກະ​ທົບ​ທາງ​ດ້ານ​ລົບ​ຕໍ່​ສັງ​ຄົມ ຫຼື ສິ່ງ​ແວດ​ລ້ອມ ຊຶ່ງ​ເປັນ​ຜົນ​ມາ​ຈາກ​ການ​ຫັນ​ປ່ຽນ​ການ​ປູກ​ພືດ​ເປັນ​ສິນ​ຄ້າ​ທີ່​ມີ ການ​ເພີ່ມ​ຂຶ້ນ​ຢ່າງ​ໄວ.

ບົດ​ສັງ​ລວມ​ຫຍໍ້​ນີ້ ໄດ້​ຮວບ​ຮວມ​ເອົາ​ສິ່ງ​ທີ່​ພົບ​ເຫັນ ແລະ ບັນ​ດາ​ຂໍ້​ສະ​ເໜີ​ແນະ​ຈາກ​ການ​ທົບ​ທວນ​ບັນ​ດາ​ເອກະ​ສານ​ນະ​ໂຍບາຍ ແລະ ບັນ​ດາ​ບົດ​ຄົ້ນ​ຄວ້າ​ກ່ຽວ​ກັບ​ຂໍ້​ຜູກ​ພັນ​ສັນ​ຍາ​ການ​ຜະ​ລິດ​ກະ​ສິ​ກຳ​(CF) ໃນ ສປປ ລາວ ທີ່​ໄດ້​ດຳ​ເນີນ​ການ​ສຶກ​ສາ ມາ​ນັບ​ແຕ່​ປີ 2010 ຫາ 2020. ໃນ​ໄລຍະ​ນັ້ນ, ຂໍ້​ຜູກ​ພັນ​ສັນ​ຍາ​ການ​ຜະ​ລິດ​ກະ​ສິ​ກຳ​ໄດ້​ຂະ​ຫຍາຍ​ຕົວ​ຢ່າງ​ໄວ​ໃນ​ຫຼາຍ​ໆ​ແຂວງ. ບົດ​ສັງ​ລວມ​ນີ້​ມີ​ຈຸດ​ປະ​ສົງ​ເພື່ອ​ສະ​ຫຼຸບ​ສັງ​ລວມ​ບັນ​ຫາ​ຕ່າງໆ ແລະ ສິ່ງ​ທີ່​ມີ​ຄວາມ​ກັງ​ວົນ​ຫລາຍ​ຕາມ​ທີ່​ໄດ້​ມີ​ການ​ຍົກ​ຂຶ້ນ​ມາ​ສົນ​ທະ​ນາ​ໃນ​ບັນ​ດາ​ບົດ​ຄົ້ນ​ຄວ້າ ຕ່າງໆ. ບົດ​ສັງ​ລວມ​ນີ້​ຍັງ​ຈະ​ເປັນ​ຂໍ້​ມູນ​ສະ​ໜັບ​ສະ​ໜູນ​ໃຫ້​ແກ່​ການ​ພັດ​ທະ​ນາ​ເຄື່ອງ​ມື​ທາງ​ດ້ານ​ນະ​ໂຍບາຍ​ຂອງ​ກົມ​ສິ່ງ​ເສີມ​ການ​ລົງ​ທຶນ​(IPD) ກະ​ຊວງ​ແຜນ​ການ ແລະ ການ​ລົງ​ທຶນ​ຮ່ວມ​ກັບ​ບັນ​ດາ​ຄູ່​ຮ່ວມ​ງານ.

ປະ​ຈຸ​ບັນ​ກົມ​ນະ​ໂຍບາຍ ແລະ ນິ​ຕິ​ທຳ (DoPLA) ກະ​ຊວງ​ກະ​ສິ​ກຳ ແລະ ປ່າ​ໄມ້, ຮ່ວມ​ກັບ​ອົງ​ການ​ອາ​ຫານ ແລະ ການ​ກະ​ເສດ​ຂອງ​ສະ​ຫະ​ປະ​ຊາ​ຊາດ, ໄດ້​ລາຍ​ງານ​ໃນ ‘ແຜນ​ທີ່​ເສັ້ນ​ທາງ​ສຳ​ລັບ​ການ​ປັບ​ປຸງ​ນະ​ໂຍບາຍ ແລະ ກອບ​ກົດ​ໝາຍ​ສຳ​ລັບ​ການ​ພັດ​ທະ​ນາ​ການ​ເຮັດ​ຂໍ້​ຜູກ​ພັນ​ສັນ​ຍາ​ຜະ​ລິດ​ກະ​ສິ​ກຳ​ໃນ ສປປ ລາວ (MAF ແລະ FAO 2019). ບົດ​ສັງ​ລວມ​ຫຍໍ້​ນີ້​ມີ​ຈຸດ​ປະ​ສົງ​ເພື່ອ​ເສີມ​ສ້າງ​ວຽກ​ງານ​ທີ່​ມີ​ຢູ່​ແລ້ວ​ນີ້​ເພື່ອ​ຕອບ​ສະ​ໜອງ​ກັບ​ການ​ປ່ຽນ​ແປງ​ການ​ປະ​ຕິ​ບັດ​ດ້ານ​ກະ​ສິ​ກຳ​ໃນ​ລາວ, ແລະ ເພື່ອ​ສະ​ໜັບ​ສະ​ໜູນ​ການ​ພັດ​ທະ​ນາ​ນິ​ຕິ​ທຳ​ລຸ່ມ​ກົດ​ໝາຍ​ກ່ຽວ​ກັບ CF ທີ່​ສາ​ມາດ​ຊ່ວຍ​ຮັບ​ປະ​ກັນ​ຜົນ​ໄດ້​ຮັບ​ທີ່​ເປັນ​ປະ​ໂຫຍດ​ຮ່ວມ​ກັນ​ສຳ​ລັບ​ຊາວ​ກະ​ສິ​ກອນ​ຂະ​ໜາດ​ນ້ອຍ ແລະ ນັກ​ລົງ​ທຶນ​ໃນ​ໄລຍະ​ສັ້ນ.

ການ​ປະ​ຕິ​ບັດ​ຕາມ​ສັນ​ຍາ​ທົ່ວ​ໄປ, ປະ​ເດັນ​ບັນ​ຫາ​ຕ່າງໆ ແລະ ບັນ​ດາ​ຄຳ​ຖາມ​ທີ່​ພົບ​ເຫັນ

ມີ​ປະ​ເດັນ​ທີ່​ສຳ​ຄັນ​ຫຼາຍ​ຢ່າງ​ທີ່​ໄດ້​ຈາກ​ບັນ​ດາ​ບົດ​ຄົ້ນ​ຄວ້າ ແມ່ນ​ໄດ້​ສັງ​ລວມ​ໃນ​ບົດ​ສະ​ຫຼຸບ​ຫຍໍ້​ນີ້. ປະ​ເດັນ​ທຳ​ອິດ; ການ​ເຮັດ​ສັນ​ຍາ​ຂໍ້​ຜູກ​ພັນ​ການ​ຜະ​ລິດ​ກະ​ສິ​ກຳ​ທີ່​ມີ​ລັກ​ສະ​ນະ​ສະ​ເພາະ, ສ່ວນ​ຫລາຍ​ແມ່ນ​ເປັນ​ການ​ເວົ້າ​ແບບ​ປາກ​ເປົ່າ ບໍ່​ມີ​ລາຍ​ລັກ​ອັກ​ສອນ ຫຼື ຖ້າ​ວ່າ​ເປັນ​ລາຍ​ລັກ​ອັກ​ສອນ​ກໍ​ແມ່ນ​ເປັນ​ຂໍ້​ຕົກ​ລົງ ຫຼື ສັນ​ຍາ​ແບບ​ລວມ​ກຸ່ມ ໂດຍ​ມີ​ການ​ລວມ​ເອົາ​ສະ​ມາ​ຊິກ​ຊາວ​ກະ​ສິ​ກອນ​ທັງ​ໝົດ​ບ້ານ (ຫຼື ຈຳ​ນວນ​ຄົວ​ເຮືອນ) ແລະ ຜູ້​ຊື້ ໂດຍ​ແມ່ນ​ນາຍ​ບ້ານ ເປັນ​ຜູ້​ຕາງ​ໜ້າ​ເຊັນ​ສັນ​ຍາ

ແທນ​ຊາວ​ກະ​ສິ​ກອນ ແລະ ສັນ​ຍາ​ຈະ​ຖືກ​ເກັບ​ຮັກ​ສາ​ໄວ້​ກັບ​ນາຍ​ບ້ານ. ໂດຍ​ທົ່ວ​ໄປ ຜູ້​ຊື້​ຈະ​ກຳ​ນົດ​ສິ່ງ​ທີ່​ພວກ​ເຂົາ​ຈະ​ສະ​ໜອງ​ໃຫ້​ແກ່​ຊາວ​ກະ​ສິ​ກອນ (ຕົວ​ຢ່າງ: ປັດ​ໂຈ​ນຳ​ເຂົ້າ, ການ​ປ່ອຍ​ສິນ​ເຊື້ອ, ການ​ແນະ​ນຳ​ດ້ານ​ເຕັກ​ນິກ​ວິ​ຊາ​ການ) ແລະ ກຳ​ນົດ​ລາ​ຄາ​ທີ່​ຈະ​ຊື້. ໃນ​ກໍລະ​ນີ​ຂອງ​ການ​ປູກ​ພືດ​ປະ​ຈຳ​ປີ​ຈະ​ກຳ​ນົດ​ເວ​ລາ​ການ​ເກັບ​ກ່ຽວ​ຜົນ​ຜະ​ລິດ. ວິ​ທີ​ການ​ແບບ​ນີ້​ໄດ້​ກາຍ​ເປັນ​ເລື່ອງ​ທີ່​ມັກ​ຈະ​ຈັດ​ຕັ້ງ​ປະ​ຕິ​ບັດ​ກັນ ເພາະ​ຈະ​ເປັນ​ວິ​ທີ​ການ​ທີ່​ງ່າຍ​ດາຍ​ສຳ​ລັບ​ການ​ບໍລິ​ຫານ​ຈັດ​ການ​ການ​ຜະ​ລິດ​ລະ​ຫວ່າງ ຜູ້​ຊື້ ແລະ ຜູ້​ຜະ​ລິດ ແລະ ມັນ​ກໍ່​ສາ​ມາດ​ດັດ​ປັບ​ເຂົ້າ​ກັບ​ການ​ຜະ​ລິດ​ພືດ​ເປັນ​ສິນ​ຄ້າ​ປະ​ເພດ​ຕ່າງໆ ໂດຍ​ອີງ​ໃສ່​ວົງ​ຈອນ​ການ​ຜະ​ລິດ​ສະ​ເພາະ ແລະ ເງື່ອນ​ໄຂ​ຂອງ​ຕະ​ຫຼາດ. ຕາ​ຕະ​ລາງ 1 ສະ​ແດງ​ຕົວ​ຢ່າງ​ທົ່ວ​ໄປ​ຂອງ​ຕົວ​ແບບ​ສັນ​ຍາ​ສຳ​ລັບ ສາ​ລີ ແລະ ຢາງ​ພາ​ລາ, ຊຶ່ງ​ຜະ​ລິດ​ໂດຍ​ທົ່ວ​ໄປ​ພາຍ​ໃຕ້​ການ​ຈັດ​ການ​ດັ່ງ​ກ່າວ​ໃນ​ລາວ.

ພຶດ​ລະ​ດູ​ດຽວ ເຊັ່ນ: ສາ​ລີ ແມ່ນ​ຜະ​ລິດ​ຕາມ​ຮູບ​ແບບ​ການ​ເກັບ​ຊື້​ຜ່ານ​ພໍ່​ຄ້າ​ຄົນ​ກາງ​(Intermediary model), ເຊິ່ງ​ພໍ່​ຄ້າ​ເປັນ ຜູ້​ປຸງ​ແຕ່ງ ແລະ ຂາຍ​ຜົນ​ຜະ​ລິດ ທີ່​ໄດ້​ຈາກ​ຊາວ​ກະ​ສິ​ກອນ​ໃຫ້​ແກ່​ນິ​ຕິ​ບຸກ​ຄົນ​ທີ່​ດຳ​ເນີນ​ທຸ​ລະ​ກິດ​ໃຫຍ່, ເຊັ່ນ: ໂຮງ​ງານ​ອຸດ​ສະ​ຫະ​ກຳ​ຜະ​ລິດ​ຫົວ​ອາ​ຫານ ສ່ວນ​ຫລາຍ​ແມ່ນ​ຂາຍ​ໄປ​ປະ​ເທດ​ໄທ ຫຼື ປະ​ເທດ​ຫວຽດ​ນາມ. ຊາວ​ກະ​ສິ​ກອນ​ປູກ​ສາ​ລີ​ໂດຍ​ນຳ​ໃຊ້ ວັດ​ຖຸ​ດິບ/ປັດ​ໂຈ​ນຳ​ເຂົ້າ​ທີ່​ພໍ່​ຄ້າ​ສະ​ໜອງ​ໃຫ້, ເຊິ່ງ​ຫຼັງ​ຈາກ​ການ​ເກັບ​ກ່ຽວ​ແລ້ວ​ຊາວ​ກະ​ສິ​ກອນ​ຈະ​ຈ່າຍ​ຄືນ​ພໍ່​ຄ້າ​ໂດຍ​ຫັກ​ເອົາ​ສ່ວນ​ນຶ່ງ​ຂອງ​ຜົນ​ເກັບ​ກ່ຽວ​ພາຍ​ໃຕ້​ສັນ​ຍາ​ທີ່​ເປັນ​ທີ່​ຮັບ​ຮູ້​ກັນ​ດີ​ໃນ​ລາວ ແມ່ນ​ສັນ​ຍາ​ໃນ​ຮູບ​ແບບ ‘2+3’ (ຊາວ​ກະ​ສິ​ກອນ​ສະ​ໜອງ​ທີ່​ດິນ ແລະ ແຮງ​ງານ, ຜູ້​ຊື້​ສະ​ໜອງ​ວັດ​ຖຸ​ດິບ, ໃຫ້​ຄຳ​ແນະ​ນຳ​ດ້ານ​ວິ​ຊາ​ການ ແລະ ການ​ຕະ​ຫຼາດ). ສຳ​ລັບ​ພືດ​ທີ່​ມີ​ອາຍຸ​ຫຼາຍ​ປີ ເຊັ່ນ: ຢາງ​ພາ​ລາ, ສັນ​ຍາ​ແມ່ນ​ມີ​ຄວາມ​ຈຳ​ເປັນ​ເຮັດ​ເປັນ​ໄລຍະ​ຍາວ​ກວ່າ ແລະ ດັດ​ປັບ​ເພື່ອ​ຊິດ​ເຊີຍ​ໃຫ້​ແກ່​ຊາວ​ກະ​ສິ​ກອນ​ທີ່​ບໍ່​ມີ​ລາຍ​ໄດ້​ພາຍ​ໃນ​ຊ່ວງ​ໄລຍະ​ເວລາ 7 ປີ ຂອງ​ການ​ເຕີບ​ໂຕ​ຂອງ​ຕົ້ນ​ຢາງ. ດ້ວຍ​ເຫດ​ຜົນ​ນີ້, ນັກ​ລົງ​ທຶນ​ປູກ​ຢາງ​ພາ​ລາ​ມັກ​ຈະ​ເຂົ້າ​ທີ່​ດິນ​ຈາກ​ຊາວ​ກະ​ສິ​ກອນ ແລະ ຈ້າງ​ແຮງ​ງານ​ຊາວ​ກະ​ສິ​ກອນ​ເພື່ອ​ເຮັດ​ວຽກ​ໃນ​ສວນ​ຢາງ​ພາ​ລາ ຫຼື ສ້າງ​ຮູບ​ແບບ​ໃນ​ການ ແບ່ງ​ປັນ​ຜົນ​ຜະ​ລິດ ເຊິ່ງ​ຊາວ​ກະ​ສິ​ກອນ​ຈະ​ໄດ້​ຮັບ​ລາຍ​ໄດ້​ຈາກ​ການ​ແບ່ງ​ສ່ວນ​ຮ້ອຍ/ເປີເຊັນ​ຂອງ​ຈຳ​ນວນ​ຕົ້ນ​ຢາງ​ທີ່​ເຂົາ​ເຈົ້າ​ໄດ້​ປູກ​ເມື່ອ​ຕົ້ນ​ຢາງ​ພາ​ລາ​ມີ​ຄວາມ​ພ້ອມ​ສຳ​ລັບ​ການ​ກິດ​ຢາງ. ນັກ​ລົງ​ທຶນ​ປູກ​ຢາງ​ພາ​ລາ​ສ່ວນ​ຫຼາຍ ແມ່ນ​ປະ​ຕິ​ບັດ​ຕາມ​ຮູບ​ແບບ​ນີ້​ກັບ​ຊາວ​ກະ​ສິ​ກອນ​ຂະ​ໜາດ​ນ້ອຍ ເພື່ອ​ສິ່ງ​ເສີມ​ໃຫ້​ຊາວ​ກະ​ສິ​ກອນ ໄດ້​ມີ​ສວນ​ຢາງ​ພາ​ລາ​ເປັນ​ຂອງ​ຕົນ​ເອງ, ຮູບ​ແບບ​ສັນ​ຍາ​ຍ່ອຍ ລະ​ຫວ່າງ ບໍລິ​ສັດ​ກັບ​ຊາວ​ກະ​ສິ​ກອນ (Nucleus-estate model) ໃນ ສປປ ລາວ, ຮູບ​ແບບ​ທີ່​ນັກ​ລົງ​ທຶນ​ເຊົ່າ​ທີ່​ດິນ​ຊາວ​ກະ​ສິ​ກອນ​ແຕ່​ວ່າ​ເປັນ​ຜູ້​ຄຸ້ມ​ຄອງ​ບໍລິ​ຫານ​ໃນ​ທຸກໆ​ດ້ານ​ຂອງ​ການ​ຜະ​ລິດ​ແມ່ນ​ເອີ້ນ​ຮູບ​ແບບ ‘1 + 4’.

ຮູບ​ພາບ: ຊາວ​ກະ​ສິ​ກອນ​ລື​ຖ້ຳ​ສິ່ງ​ມັນ​ຕົ້ນ​ໃຫ້​ຜູ້​ປຸງ​ແຕ່ງ, ແຂວງ​ຫຼວງ​ພະ​ບາງ (R. Cole)

ຕາຕະລາງ 1: ການຈັດການຂໍ້ຜູກພັນສັນຍາການຜະລິດກະສິກໍາທີ່ຄ້າຍຄືກັນສໍາລັບການປູກສາລີ ແລະ ຢາງພາລາ					
ຊະນິດພືດ	ໄລຍະເວລາຂອງສັນຍາ	ນັກລົງທຶນ	ຊາວກະສິກອນ	ຮູບແບບ CF ¹	ຮູບແບບຂອງລາວ
ສາລີ	ປະຈຳປີ: ພໍ່ຄ້າກໍານົດລາຄາໄວ້ໃນຕອນເລີ່ມຕົ້ນຂອງລະດູປູກ	ສະໜອງປັດໂຈນໍາເຂົ້າ, ໃຫ້ຄໍາແນະນໍາດ້ານວິຊາການ ແລະ ຕະຫຼາດ	ສະໜອງດິນ ແລະ ແຮງງານ, ຫັກຄໍາໃຊ້ຈ່າຍໃນການລົງທຶນຄືນໃຫ້ນັກລົງທຶນຈາກການເກັບກ່ຽວ	ສັນຍາຜ່ານພໍ່ຄ້າຄົນກາງ	'2+3'
ຢາງພາລາ	ຫຼາຍປີ: ມັກເຮັດ ແບບປະສົມປະສານກັບການສໍາປະທານ ແລະ ການເຊົ່າທີ່ດິນ, ການແບ່ງປັນຜົນຜະລິດ	ເຊົ່າທີ່ດິນ, ການສະໜອງປັດໂຈນໍາເຂົ້າ, ຈ້າງຊາວກະສິກອນ, ກໍານົດອັດຕາສ່ວນແບ່ງຜົນຜະລິດ	ສະໜອງເນື້ອທີ່ດິນ ແລະ ຮັບຈ້າງງານ ໃນການດູແລຮັກສາ ແລະ ກິດຢາງພາລາ	ບໍລິສັດເຮັດສັນຍາຍ່ອຍກັບຊາວກະສິກອນເພື່ອຂະຫຍາຍການຜະລິດ, ຮູບແບບແບ່ງປັນຜົນຜະລິດ	'1+4' ²

ບັນດາຕົວຢ່າງ ລຸ່ມນີ້ ແມ່ນ ວິທີການທີ່ນັກລົງທຶນມັກຈະປະຕິບັດ ຮ່ວມກັບຊາວກະສິກອນໃນສະພາບການທີ່ແຕກຕ່າງກັນ, ແລະ ສໍາລັບການປູກພືດ ທີ່ແຕກຕ່າງກັນ. ມີບາງຕົວຢ່າງ ທີ່ມີການບໍລິຫານຈັດການໄດ້ດີ, ແຕ່ກໍຍັງມີຄວາມສ່ຽງຫຼາຍດ້ານກໍລະນີບໍ່ມີສັນຍາເປັນທາງການ, ເຊິ່ງລວມມີ:

- ຄວາມສ່ຽງດ້ານເສດຖະກິດເຊັ່ນ: ລາຄາຕົກຕໍ່າ, ການຈ່າຍຕໍ່າກວ່າຕະຫຼາດ ຫຼື ເງື່ອນໄຂໃນການຂຸດຮີດແຮງງານ, ບໍ່ມີການສະໜັບສະໜູນຊາວກະສິກອນ ຫຼື ນັກລົງທຶນອາດມີການລະເມີດສັນຍາ.
- ຄວາມສ່ຽງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ ຂອງການປູກພືດສິນຄ້າປະເພດດຽວ ຊໍ້າກັນເປັນເວລາຫລາຍປີ, ຍ້ອນວ່ານັກລົງທຶນສາມາດຫຼີກຫຼ່ຽງຄວາມຮັບຜິດຊອບຕໍ່ຜົນກະທົບດ້ານຕ່າງໆເຊັ່ນ: ການຖາງປ່າ ຫຼື ການນໍາໃຊ້ສານເຄມີຫຼາຍເກີນໄປ.
- ບໍ່ມີການຈົດທະບຽນ ຫຼື ການບັນທຶກຢ່າງເປັນທາງການ, ຂໍ້ຜູກພັນສັນຍາການຜະລິດກະສິກໍາ ທີ່ບໍ່ເປັນທາງການ ຈະເຮັດໃຫ້ລັດຖະບານບໍ່ສາມາດຕິດຕາມກວດກາໄດ້, ມີຄວາມຫຍຸ້ງຍາກໃນການພັດທະນານະໂຍບາຍທີ່ເໝາະສົມ ສໍາລັບການລົງທຶນດ້ານກະສິກໍາ.

ຮູບພາບ: ການເກັບກ່ຽວໃບຊາ, ແຂວງຜົ້ງສາລີ (S. Sappha)

¹ ປະເພດຈາກ Eaton and Shepherd (2001).
² '1+4' ໃນພາກປະຕິບັດຕົວແບບການເຊົ່າທີ່ດິນຫຼາຍກວ່າ CF, ແຕ່ມັກຈະໃຊ້ຮູບແບບປູກປະສົມເມື່ອລວມເຂົ້າກັບຄໍາແຮງງານ ແລະ ການແບ່ງປັນຜົນປະໂຫຍດ, ຄືກັບຕົວຢ່າງ.

ຮູບພາບ: ສວນຢາງພາລາ, ແຂວງອຸດົມໄຊ (S. Sapma)

ຂໍ້ມູນຈາກພາກສະໜາມ: ປະສົບການກ່ຽວກັບຂໍ້ຜູກພັນສັນຍາຜະລິດກະສິກໍາ (CF) ການປູກພັນຕົ້ນຢູ່ນະຄອນຫຼວງພະບາງ

ການຢ້ຽມຢາມຢູ່ພາກສະໜາມໃນເດືອນມີນາ 2021 ໂດຍທີມງານ ກົມສິ່ງເສີມການລົງທຶນ (IPD) ແລະ ໂຄງການ ບໍລິຫານລັດ ກ່ຽວກັບການຄຸ້ມຄອງທີ່ດິນພາກພື້ນແມ່ນໍ້າຂອງ (MRLG) ໄດ້ສະແດງໃຫ້ເຫັນຕົວຢ່າງໃນການປະຕິບັດຕົວຈິງ ກ່ຽວກັບບາງສິ່ງທີ່ມີຄວາມກັງວົນ ຈາກຊາວກະສິກອນ, ນັກລົງທຶນ ແລະ ລັດຖະບານ ໃນການສ້າງຮູບແບບຂໍ້ຜູກພັນສັນຍາການຜະລິດກະສິກໍາ (CF) ສໍາລັບການປູກພັນຕົ້ນຢູ່ ເມືອງນານ, ນະຄອນຫຼວງພະບາງ, ຊຶ່ງໄດ້ສັງລວມໄວ້ໃນຕາຕະລາງ 2 ລຸ່ມນີ້.

ຈຸດເລີ່ມຕົ້ນສໍາລັບສະພາບແວດລ້ອມດ້ານລະບຽບການທີ່ມີປະສິດທິພາບສໍາລັບ CF ທີ່ໃຫ້ການສະໜັບສະໜູນທັງຊາວກະສິກອນ ແລະ ນັກລົງທຶນ ແມ່ນການໃຫ້ຄວາມກະຈ່າງແຈ້ງ ຕໍ່ກັບບັນດາຄໍາຖາມທີ່ສໍາຄັນ, ເຊັ່ນ:

- (i) ໃຜຄວນຮັບຜິດຊອບອັນໃດແດ່, ລະຫວ່າງ ບັນດາກົມຕ່າງໆ ຂອງລັດຖະບານ, ພາກເອກະຊົນ ແລະ ຊາວກະສິກອນ?
- (ii) ສິ່ງທີ່ຄວນມີການກໍານົດໃນສັນຍາ, ແລະ ຈັດວາງສິ່ງເຫຼົ່ານັ້ນຄືແນວໃດ ເພື່ອສະທ້ອນໃຫ້ເຫັນເຖິງ ສິດ ແລະ ພັນທະ ຂອງພາກສ່ວນທີ່ເຮັດສັນຍາ?
- (iii) ຈະເກີດຫຍັງຂຶ້ນເມື່ອມີການລະເມີດສັນຍາ ແລະ ກົນໄກການຮ້ອງທຸກປະເພດໃດທີ່ຈໍາເປັນເພື່ອ ແກ້ໄຂຂໍ້ຂັດແຍ່ງດັ່ງກ່າວ?

ບັນຫາເຫຼົ່ານີ້ ແລະ ບັນຫາອື່ນໆ ແມ່ນກໍານົດໃນ ຕາຕະລາງ 3, ຊຶ່ງໄດ້ສະຫຼຸບສັງລວມ ຂໍ້ສະເໜີແນະຂອງບັນດາການຄົ້ນຄວ້າກ່ຽວກັບການຜະລິດກະສິກໍາຕາມສັນຍາ ໃນ ສປປ ລາວ ໃນຊ່ວງໄລຍະເວລາ 10 ປີ ທີ່ຜ່ານມາ. ບັນດາຂໍ້ສະເໜີແນະຕ່າງໆທັງໝົດເຫຼົ່ານີ້ແມ່ນໄດ້ສັງລວມມາຈາກບັນດາບົດຄົ້ນຄວ້າດ້ານນະໂຍບາຍ ຈາກສະຖາບັນຄົ້ນຄວ້າ ຂອງລັດ ແລະ ອົງການຈັດຕັ້ງສາກົນທີ່ບໍ່ສັງກັດລັດຖະບານ(NGO), ລວມທັງບົດຄົ້ນຄວ້າວິໄຈທາງດ້ານວິຊາການ ແລະ ບົດກໍລະນີສຶກສາຕ່າງໆ. ຄໍາແນະນໍາໄດ້ຖືກຈັດປະເພດ ແລະ ຈັດລໍາດັບຕາມຄວາມຖີ່ທີ່ພວກເຂົາໄດ້ລະບຸໄວ້ຕັ້ງແຕ່ປີ 2010–2020 ໃນແຫຼ່ງຂໍ້ມູນຕໍ່ໄປນີ້: Fullbrook 2011; ທ່ານມະໂນລິມ ແລະ ທ່ານອື່ນໆ ປີ 2011; IISD 2012; NERI 2014; ທ່ານ ອ່ອນພັນດາລາ ແລະ ທ່ານອື່ນໆ ປີ 2016; IFAD ແລະ ອື່ນໆ ປີ 2016, 2017; NAFRI ແລະ IPSARD 2016; ປີ 2017; ທ່ານ Sylvester 2018; MAF ແລະ FAO 2019a, 2019b; NIER 2020.

ຕາຕະລາງ 2: ການສ້າງຮູບແບບ CF – ຄວາມກັງວົນຈາກຊາວກະສິກອນ, ນັກລົງທຶນ ແລະ ອໍານາດການປົກຄອງ ນະຄອນຫຼວງພະບາງ	
ຊາວກະສິກອນ	<ul style="list-style-type: none"> • ບໍ່ຄຸ້ນເຄີຍກັບຄວາມຕ້ອງການຂອງສັນຍາ ແລະ ເຕັກນິກການຜະລິດ • ບໍ່ແນ່ໃຈບົດບາດຂອງລັດຖະບານ ແລະ ຂັ້ນຕອນການປະກອບເອກະສານທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ • ແມ່ຍິງຕ້ອງການບົດບາດເທົ່າທຽມກັນໃນການເຊັນ ແລະ ຄຸ້ມຄອງສັນຍາ • ຊາວກະສິກອນບາງຄົນມັກການຄໍາປະກັນລາຄາຕໍ່າສຸດ, ຜູ້ອື່ນຕ້ອງການເລືອກວ່າຈະຂາຍໃຫ້ໃຜ, ມີຄວາມເຂົ້າໃຈໜ້ອຍ ວ່າການລົງທຶນຂອງບໍລິສັດເປັນປັດໄຈສະໜອງເຂົ້າໃນລາຄາ
ນັກລົງທຶນ	<ul style="list-style-type: none"> • ບໍ່ສາມາດກໍານົດຂັ້ນຕອນອັນຈະແຈ້ງສໍາລັບການລົງທະບຽນສັນຍາ CF • ມີຄວາມກັງວົນກ່ຽວກັບການຂາຍໃຫ້ບຸກຄົນອື່ນເນື່ອງຈາກການແຂ່ງຂັນຂອງນາຍໜ້າ, ຄວາມຕ້ອງການຂອງຊາວກະສິກອນໃນການສໍາລະ ດ່ວນ ແລະ ປະສົບການຂອງຊາວກະສິກອນໃນການຜະລິດຕາມສັນຍາ • ມີຄວາມກັງວົນກ່ຽວກັບຈໍານວນຄົວເຮືອນທີ່ເຂົ້າຮ່ວມບໍ່ພຽງພໍ, ການຜະລິດບໍ່ພຽງພໍ • ບໍ່ແນ່ໃຈວ່າຊາວກະສິກອນເຂົ້າໃຈເນື້ອໃນສັນຍາໄດ້ດີປານໃດ • ຢາກໃຫ້ລັດຖະບານສື່ສານນະໂຍບາຍກັບຊາວກະສິກອນ, ໃຫ້ການສະໜັບສະໜູນໃນການຄຸ້ມຄອງ ນະໂຍບາຍດ້ານການສະໜອງ-ຄວາມຕ້ອງການ, ຊ່ວຍຮັບປະກັນການຂາຍທີ່ບໍ່ອະນຸຍາດ
ລັດຖະບານ	<ul style="list-style-type: none"> • ຢາກມີສ່ວນຮ່ວມໃນຂັ້ນຕອນຕົ້ນຂອງການຮ່າງ ແລະ /ຫຼື ການສະຫຼຸບສັນຍາ ລະຫວ່າງ ສອງຝ່າຍ • ຕ້ອງການໃຫ້ລັດຖະບານປູກຈິດສໍານຶກໃຫ້ປະຊາຊົນຮູ້ກ່ຽວກັບຄວາມສໍາຄັນຂອງສັນຍາ • ມີນະໂຍບາຍຄວນສະແດງເຖິງຄວາມຕ້ອງການຂອງທຸກຝ່າຍລວມທັງນັກລົງທຶນ ແລະ ຊາວກະສິກອນ

ຕາຕະລາງ 3. ການສັງລວມຄຳແນະນຳຂອງການທົບທວນຂໍ້ຜູກພັນສັນຍາຜະລິດກະສິກຳ

ປະເພດຄຳແນະນຳ	ລາຍລະອຽດ	ຄວາມຖີ່ຂອງຄຳແນະນຳ
ກົງຈັກການຈັດຕັ້ງ, ໜ້າທີ່/ຄວາມຮັບຜິດຊອບ	• ກຳນົດໜ້າທີ່ ແລະ ຄວາມຮັບຜິດຊອບ ໃຫ້ຈະແຈ້ງ ແລະ ປັບປຸງການປະສານງານລະຫວ່າງອົງກອນຂອງລັດຖະບານ	11
	• ສ້າງຄວາມເຂັ້ມແຂງໃຫ້ລັດຖະບານ (ໂດຍສະເພາະເມືອງ) ເພື່ອຄຸ້ມຄອງ CF ແລະ ແຈ້ງໃຫ້ຊາວກະສິກອນຊາບ	8
	• ປັບປຸງການຕິດຕາມກວດກາການປະຕິບັດ CF, ຜົນກະທົບທາງດ້ານເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ	7
	• ປັບປຸງການຄົ້ນຄວ້າ ແລະ ເກັບກຳຂໍ້ມູນກ່ຽວກັບ CF ແລະ ການລົງທຶນດ້ານກະສິກຳ (ລວມທັງການສຳຫຼວດກະສິກຳ/ແຍກຕາມພືດອາຫານ ແລະ ພືດທີ່ບໍ່ແມ່ນອາຫານ)	5
	• ຮ່ວມມືກັບກະຊວງກະສິກຳ ແລະ ພັດທະນາຊຸມນະບົດ ຫວຽດນາມ ກ່ຽວກັບ ຍຸດທະສາດການພັດທະນາກະສິກຳ	2
	• ໃຫ້ການບໍລິການສະໜັບສະໜູນລັດຖະບານທີ່ໂປ່ງໃສ ແລະ ມີຄວາມຮັບຜິດຊອບຕໍ່ກັບນັກລົງທຶນ ແລະ ຊາວກະສິກອນ	1
	• ສະໜອງການຄຸ້ມຄອງ CF ພື້ນຖານໃນພື້ນທີ່ການຜະລິດຕົວຈິງ (ຫຼາຍກວ່າຢູ່ພາຍໃນຂອບເຂດເມືອງ)	1
	• ໃຊ້ຄຳນິຍາມຮ່າງແບບສັນຍາງ່າຍດາຍ, ພ້ອມດ້ວຍ ສິດ ແລະ ພັນທະທີ່ຈະແຈ້ງ	5
ຮ່າງສັນຍາ	• ສະໜັບສະໜູນການບັງຄັບໃຊ້ສັນຍາດ້ວຍແຮງຈູງໃຈທາງດ້ານການເງິນ ແລະ ການຄ້າປະກັນ, ເຊັ່ນ: ການຝ່າກເງິນ	2
	• ຮັກສາຄວາມຍືດຍຸ່ນ ແລະ ຄວາມຫຼາກຫຼາຍຂອງການຈັດການ CF (ລວມທັງຄວາມຕ້ອງການ, ແລະ ຜົນປະໂຫຍດຂອງສັນຍາບໍ່ເປັນທາງການໃນບາງກໍລະນີ) ເພື່ອຊ່ວຍປະສານງານ ລະຫວ່າງ ຊາວກະສິກອນ ແລະ ນັກລົງທຶນ	1
	• ສ້າງມາດຕະຖານ ແລະ ປັບປຸງຂອບເກດລະບຽບ ແລະ ກົດໝາຍທີ່ກ່ຽວຂ້ອງເພື່ອສະໜັບສະໜູນ CF	9
ຂອບລະບຽບການ, ກົດໝາຍ ແລະ ກົນໄກການຄຸ້ມຄອງບໍລິຫານ	• ສ້າງລະບຽບຂັ້ນຕອນການແກ້ໄຂຂໍ້ຂັດແຍ້ງ ແລະ ການຮ້ອງທຸກທີ່ຊັດເຈນ ທີ່ໄດ້ມາດຕະຖານ, ຮັບປະກັນຄວາມຮັບຮູ້ສິດທິ	5
	• ໃຫ້ການສະໜັບສະໜູນທາງດ້ານກົດໝາຍແກ່ຄູ່ສັນຍາ	3
	• ຮັບປະກັນຄວາມຍືນຍົງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມຜ່ານລະບົບກົດລະບຽບ	2
ການສົ່ງເສີມການລົງທຶນເຮັດທຸລະກິດຕາມສັນຍາ CF ແລະ ການຄ້າ, ຂະບວນການປຸງແຕ່ງ	• ສົ່ງເສີມການພັດທະນາ ແລະ ການປຸງແຕ່ງກະສິກຳພາຍໃນ	6
	• ສ້າງ ແລະ ປັບປຸງການຄຸ້ມຄອງການຄ້າຂ້າມຊາຍແດນ ແລະ ພື້ນຖານໂຄງລ່າງທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ	6
	• ສົ່ງເສີມ CF ດ້ວຍສິນເຊື່ອພິເສດ, ການສະໜອງວັດຖຸດິບ, ການຂະຫຍາຍ, ການສ້າງຂັດຄວາມສາມາດສຳລັບການເຈລະຈາ CF, ການໄກ່ເກ່ຍຂໍ້ຂັດແຍ້ງ, ແລະ ອື່ນ.	5
	• ສ້າງຂັ້ນຕອນການດຳເນີນທຸລະກິດຈະແຈ້ງ ແລະ ໂປ່ງໃສ, ການບໍລິການປະຕູດຽວ	3
	• ກຳນົດຄວາມໄດ້ປຽບດ້ານການແຂ່ງຂັນ ແລະ ຕະຫຼາດສິ່ງອອກສຳລັບ CF ຂອງສິນຄ້າກະສິກຳ	3
	• ສະໜອງຂໍ້ມູນ ແລະ ຂໍ້ມູນໃຫ້ກັບນັກລົງທຶນ ແລະ ຊາວກະສິກອນເພື່ອສະໜັບສະໜູນ CF	3
	• ປູກຈິດສຳນຶກກ່ຽວກັບຜົນປະໂຫຍດ ແລະ ສິ່ງທ້າທາຍຂອງ CF ໃຫ້ແກ່ພາກລັດ ແລະ ເອກະຊົນ	3
	• ສະໜອງພື້ນທີ່ໃຫ້ອົງການຈັດຕັ້ງ ແລະ ກຸ່ມຜູ້ຜະລິດທີ່ບໍ່ແມ່ນລັດຖະບານເພື່ອເຈລະຈາກັບນັກລົງທຶນ	2
	• ຊຸກຍູ້ການຈັດການ CF ໄລຍະຍາວ ໂດຍການພິຈາລະນາເຖິງຄວາມຍືນຍົງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ	1
	• ປັບປຸງພື້ນຖານໂຄງລ່າງຄົມມະນາຄົມໃນຊຸມນະບົດ	1
ການສະໜັບສະໜູນໃຫ້ຊາວກະສິກອນ	• ສະໜອງການຝຶກອົບຮົມ ແລະ ໂຄສະນາປູກຈິດສຳນຶກ, ສ້າງຄວາມສາມາດຂອງຊາວກະສິກອນໃນການເຈລະຈາສັນຍາ	4
	• ເສີມສ້າງຄວາມອາດສາມາດຂອງການຂະຫຍາຍການບໍລິການ	4
	• ປັບປຸງຄວາມຊັດເຈນຂອງການຄອບຄອງທີ່ດິນ	1
	• ຫຼຸດຜ່ອນຄວາມສ່ຽງຕໍ່ຊາວກະສິກອນ, ໂດຍສະເພາະຜົນກະທົບຂອງໜີ້ສິນ ແລະ ມົນລະພິດທາງເຄມີ	1
	• ຮັບປະກັນວິທີການມີສ່ວນຮ່ວມກັບກົນໄກການເຮັດສັນຍາ ແລະ ລະບຽບການ	1
	• ໃຫ້ການບໍລິການດ້ານສິນເຊື່ອ ແລະ ການສະໜອງປັດໄຈນຳເຂົ້າທີ່ສະໜັບສະໜູນໂດຍລັດຖະບານ	1
	• ເນັ້ນເປົ້າໝາຍການຝຶກອົບຮົມດ້ານການເງິນ ແລະ ການຄຸ້ມຄອງ CF ໃຫ້ແກ່ແມ່ຍິງ	1
ການສະໜັບສະໜູນໃຫ້ແກ່ອົງການຈັດຕັ້ງຊາວກະສິກອນ	• ສະໜັບສະໜູນການພັດທະນາ ແລະ ຄວາມສາມາດຂອງອົງການຈັດຕັ້ງຊາວກະສິກອນ	7
	• ແລກປ່ຽນບົດຮຽນ ແລະ ການປະຕິບັດກັບອົງການຈັດຕັ້ງຊາວກະສິກອນໃນປະເທດອື່ນ	2
	• ໃຫ້ການສະໜັບສະໜູນອົງການຈັດຕັ້ງຊາວກະສິກອນໃນການເຈລະຈາສັນຍາ ແລະ ການໄກ່ເກ່ຍ	2
	• ຊ່ວຍອົງການຈັດຕັ້ງຊາວກະສິກອນດ້ວຍສິນເຊື່ອ, ການເຂົ້າເຖິງທີ່ດິນ, ການຫຼຸດຜ່ອນພາສີ, ເຕັກໂນໂລຢີ ແລະ ອື່ນໆ	1
	• ສະໜັບສະໜູນອົງການຈັດຕັ້ງຂອງຊາວກະສິກອນໃຫ້ເຂົ້າເຖິງຕະຫຼາດ	1

ສິບຕໍ່ ແລະ ອະນຸຍາດໃຫ້ສ້າງຂອບລະບຽບການຂໍ້ຜູກພັນສັນຍາຜະລິດກະສິກໍາແບບມີສ່ວນຮ່ວມ

ການສຶກສາຈໍານວນຫຼາຍໄດ້ອ້າງອີງໃນ ຕາຕະລາງ 3 ຊື່ໃຫ້ເຫັນເຖິງການຂາດກົດໝາຍວ່າດ້ວຍການເຮັດຂໍ້ຜູກພັນສັນຍາການຜະລິດກະສິກໍາສະເພາະ ແລະ ນິຕິກໍາລຸ່ມກົດໝາຍທີ່ກ່ຽວຂ້ອງໃນ ສປປ ລາວ. ເຖິງວ່າຈະມີກົດໝາຍວ່າດ້ວຍຂໍ້ຜູກພັນໃນ ແລະ ນອກສັນຍາປີ 1990 ທີ່ມີຢູ່ແລ້ວ (ສະບັບປັບປຸງປີ 2008), ນີ້ແມ່ນສໍາລັບການຜະລິດທຸກປະເພດ ແລະ ບໍ່ໄດ້ເຈາະຈົງໃສ່ການປູກຝັງ, ຊຶ່ງມີຮອບວຽນການຜະລິດໂດຍສະເພາະ ແລະ ການຈັດສັນການປູກພືດ, ສັດລ້ຽງ ແລະ ຜະລິດຕະພັນອື່ນທີ່ແຕກຕ່າງກັນ. ຍິ່ງໄປກວ່ານັ້ນ, ບັນຫາຄວາມດຸ່ນດ່ຽງດ້ານອໍານາດນັກລົງທຶນມັກຈະນິຍົມການລົງທຶນໃນຮູບແບບ CF, ສ່ວນຊາວກະສິກອນສ່ວນທີ່ມີອໍານາດໜ້ອຍກວ່າມັກຈະຫາວິທີເມັດສັນຍາ, ຂາດກົນໄກການຮ້ອງທຸກທີ່ເປັນທາງການ. ການຕົກລົງກັນ ທີ່ບໍ່ເປັນທາງການ, ສ່ວນຫລາຍເປັນການຕົກລົງແບບປາກເປົ່າ, ການເຮັດສັນຍາເປັນລາຍລັກອັກສອນຍັງເປັນບັນຫາຢູ່ໃນລາວ, ຄວາມສ່ຽງການລະເມີດສັນຍາ ຕໍ່ຜູ້ປະກອບການຂະໜາດນ້ອຍຍັງສູງ (NIER 2020). ເຖິງແມ່ນວ່າຈະມີບາງກໍລະນີທີ່ບໍ່ມີສັນຍາເປັນທາງການສາມາດດໍາເນີນການໄປໄດ້ດີບົນພື້ນຖານຄວາມເຊື່ອໝັ້ນ ແລະ ໄວ້ວາງໃຈເຊິ່ງກັນແລະກັນ, ການລະເມີດສັນຍາຍັງຖືເປັນເລື່ອງປົກກະຕິຂອງທັງຊາວກະສິກອນ ແລະ ນັກລົງທຶນ.

ປະຈຸບັນ ສປປ ລາວ ຍັງຂາດນິຕິກໍາສະເພາະສໍາລັບການຄຸ້ມຄອງ CF, ຄໍາສະເໜີແນະນຳທີ່ສັງລວມໃນບົດນີ້ ແບ່ງເປັນສອງໄລຍະ:

- ໃນໄລຍະສັ້ນ, ນິຕິກໍາລຸ່ມກົດໝາຍເຊັ່ນ: ຄໍາແນະນໍາຂອງລັດຖະບານ, ບົດແນະນໍາ ແລະ ຮ່າງແມ່ແບບຕ່າງໆ ສາມາດຖືກສ້າງຂຶ້ນ ແລະ ທົດລອງນໍາໃຊ້ ເພື່ອຊ່ວຍສ້າງ ແລະ ເພີ່ມຄວາມເຂັ້ມແຂງໃຫ້ໃນການປັບປຸງຂອງ CF.
- ມາດຕະການຊ່ວຍເຫຼື່ອນີ້ສາມາດຊ່ວຍຂະບວນການໄລຍະຍາວຂອງການພັດທະນາກົດໝາຍທີ່ສົມບູນແບບ ພາຍໃຕ້ແຜນທິດທາງພັດທະນາ

ນະໂຍບາຍ ແລະ ນິຕິກໍາກ່ຽວຂ້ອງ CF ຂອງກະຊວງກະສິກໍາ ແລະ ປ່າໄມ້ (MAF ແລະ FAO 2019), ຊຶ່ງການທົດລອງຈັດຕັ້ງປະຕິບັດນິຕິກໍາລຸ່ມກົດໝາຍສາມາດສະໜອງຫຼັກຖານພື້ນຖານທີ່ສໍາຄັນ.

ບັນດາຂໍ້ສະເໜີແນະນຳທັງໝົດຢູ່ໃນຕາຕະລາງ 3 ອາດບໍ່ສາມາດສະໜັບສະໜູນໄດ້ທັງໝົດຕໍ່ກັບການພັດທະນານິຕິກໍາລຸ່ມກົດໝາຍກ່ຽວຂ້ອງກັບ CF ໃນໄລຍະສັ້ນ ເຊັ່ນ: ການສົ່ງເສີມການເຮັດທຸລະກິດດ້ານກະສິກໍາ, ການຄ້າຊາຍແດນ ຫຼື ການເພີ່ມການສະໜັບສະໜູນຊາວກະສິກອນ, ຊຶ່ງເປັນບັນຫາລວມສໍາລັບການພັດທະນາຊຸມນະບົດ ແລະ ນະໂຍບາຍດ້ານກະສິກໍາທີ່ກວ້າງຂວາງ. ເຖິງຢ່າງໃດກໍຕາມ, ຄວາມພະຍາຍາມປະສານງານ ລະຫວ່າງ ກະຊວງທີ່ມີໜ້າທີ່ໃນການຄຸ້ມຄອງການລົງທຶນ ແລະ ການຄຸ້ມຄອງດ້ານກະສິກໍາ, ກະຊວງແຜນການ ແລະ ການລົງທຶນ ແລະ ກະຊວງກະສິກໍາ ແລະ ປ່າໄມ້ ສາມາດສ້າງພື້ນຖານເພື່ອສະໜັບສະໜູນສາມດ້ານດັ່ງຕໍ່ໜ້າ:

- i) ກໍານົດພາລະບົດບາດ ແລະ ຄວາມຮັບຜິດຊອບໃຫ້ຈະແຈ້ງ ແລະ ສ້າງຄວາມອາດສາມາດໃນການຄຸ້ມຄອງ CF
- ii) ກໍານົດສິດ ແລະ ພັນທະຂອງຄູ່ສັນຍາໃນສັນຍາໃຫ້ຊັດເຈນ, ແລະ
- iii) ກໍານົດວິທີການແກ້ໄຂຂໍ້ຂັດແຍ້ງ

ຂໍ້ຜູກພັນສັນຍາການຜະລິດກະສິກໍາ CF ມີແນວໂນ້ມທີ່ຈະສິບຕໍ່ຂະຫຍາຍຕົວໃນປະເທດລາວ ເນື່ອງຈາກການຄ້າຂາຍສິນຄ້າກະສິກໍາຍັງສິບຕໍ່ ແລະ ມີຄວາມຕ້ອງການໃນພາກພື້ນເພີ່ມຂຶ້ນ. ການພັດທະນາພື້ນຖານນິຕິກໍາລຸ່ມກົດໝາຍກ່ຽວຂ້ອງກັບ CF ຈະສາມາດຊ່ວຍສ້າງພື້ນຖານໃຫ້ກັບຂອບກົດໝາຍໃນອະນາຄົດທີ່ສົມບູນກວ່າ ຊຶ່ງຈະເປັນການປົກປ້ອງສິດຂອງຊາວກະສິກອນ ແລະ ນັກລົງທຶນ, ພ້ອມທັງວາງມາດຕະການໃນການຄຸ້ມຄອງ ແລະ ຫຼີກເວັ້ນຜົນກະທົບທາງລົບຕໍ່ສັງຄົມ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ ທີ່ອາດເກີດຂຶ້ນຈາກການປູກພືດກະສິກໍາເປັນສິນຄ້າ.

ຮູບພາບ: ສັນຍາເປັນລາຍລັກອັກສອນ ສາມາດຊ່ວຍປົກປ້ອງສິດທິຂອງຊາວກະສິກອນຂະໜາດນ້ອຍ ແລະ ນັກລົງທຶນ ໃນ CF ສໍາລັບຜົນເກັບກ່ຽວປະຈໍາປີ ເຊັ່ນ ສາລີ (Photo: R. Cole)

ເອກະສານອ້າງອີງ

Eaton, C. and Shepherd, A.W. 2001. *Contract farming: Partnerships for growth*. FAO Agricultural Services Bulletin 145. Rome: Food and Agriculture Organisation of the United Nations.

Fullbrook, D. 2011. *Smallholder production agreements in the Lao PDR: Qualifying success*. Laos Extension for Agriculture Project and Subsector Working Group on Farmers and Agribusiness.

International Fund for Agricultural Development (IFAD), National Agriculture and Forestry Research Institute (NAFRI) and Institute for Policy and Strategy for Agriculture and Rural Development (IPSARD). 2016. *Contract farming in Laos in commercialization and economic integration context: What can be done?* Policy brief.

IFAD, NAFRI and IPSARD. 2017. Analysis of contract farming in Laos: Green beans, rice and pig farming. Presentation at Sector Working Group on Agriculture and Rural Development, 27 September 2017.

International Institute for Sustainable Development (IISD). 2012. *Business models for foreign investment in agriculture in Laos*. Trade Knowledge Network.

Ingalls, M.L., Diepart, J.-C., Truong, N., Hayward, D., Neil, T., Phomphakdy, C., Bernhard, R., Fogarizzu, S., Epprecht, M., Nanthavong, V., Vo, D.H., Nguyen, D., Nguyen, P.A., Saphangthong, T., Inthavong, C., Hett, C. and Tagliarino, N. (2018). *State of Land in the Mekong Region*. Centre for Development and Environment, University of Bern and Mekong Region Land Governance. Bern, Switzerland and Vientiane, Lao PDR, with Bern Open Publishing.

Ministry of Agriculture and Forestry (MAF) and Food and Agriculture Organisation (FAO). 2019a. Overview of contract farming in Laos. Presentation by Department of Policy and Legal Affairs (DoPLA), MAF. Vientiane, 13 April 2019.

MAF and FAO. 2019b. *Towards a roadmap for improving the policy and legal framework for contract farming in Lao PDR*. Vientiane: DoPLA, MAF, and FAO.

Manorom, K., Hall, D., Lu, X., Katima, S., Medialdia, M.T., Siharath, S. and Srisuphan, P. 2011. *Cross-border Contract Farming Arrangement: Variations and Implications in the Lao People's Democratic Republic*. Greater Mekong Subregion - Phnom Penh Plan for Development Management Research Report Series, 1(2). Manila: Asian Development Bank.

NAFRI and IPSARD. 2016. *Contract farming in Laos: Empirical evidence and policy recommendations*. Vientiane: Agriculture and Forestry Policy Research Center, NAFRI.

National Institute for Economic Research (NIER). 2020. Contract farming in Lao PDR. Presentation by NIER, MPI. Vientiane, 22 May 2020.

National Economic Research Institute (NERI). 2014. *The impact of contract farming on poverty and environment in Lao PDR*. Vientiane: Poverty Environment Initiative, NERI, MPI.

Onphanhdala, P., Philavong, V. and Phomvixay, P. 2016. *Promoting farmer production group and written contract farming as key success factors: Evidence from NRI Nam Bak Subproject*. Northern Rural Infrastructure Development Sector Project.

Phoumanivong and Ayuwat. 2010. *The impacts of contract farming on rural farm households*. Lao PDR. Khon Kaen University.

Sylvester, J. 2018. *Towards responsible agricultural investment in Laos. A study of agribusiness experiences*. Vientiane: Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH.

ບົດສັງລວມຫຍໍ້ນີ້ຂຽນໂດຍ ທ່ານ ປ.ອ. ໂຣເບີດ ໂຄລ ແລະ ທ່ານ ແສງທອງ ສຸຂະທໍາມະວິງ, ທິບທວນ ແລະ ແກ້ໂຂໂດຍ ທ່ານນາງ ຂັນແກ້ວ ອຸພຣາວັນ, Brian Garcia, Dr Micah Ingalls ແລະ Dr Antoine Deligne.

ເອກະສານອ້າງອີງ: Cole, R. and Soukhathammavong, S. (2021). Contract farming in Laos: Responding to a rising agricultural trend, Discussion Note Series #8, Vientiane: Mekong Region Land Governance and Investment Promotion Department, Ministry of Planning and Investment of the Lao PDR.

ໜ້າວຽກນີ້ໄດ້ຮັບອະນຸຍາດພາຍໃຕ້ Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike International (CC BY-NC-SA 4.0)

ໂຄງການຄຸ້ມຄອງບໍລິຫານລັດກ່ຽວກັບທີ່ດິນໃນພາກພື້ນແມ່ນໍ້າຂອງ (MRLG) ມີຈຸດປະສົງເພື່ອປັບປຸງຄວາມໝັ້ນຄົງໃນການຄອບຄອງທີ່ດິນຂອງຊາວກະສິກອນຂະໜາດນ້ອຍໃນພາກພື້ນແມ່ນໍ້າຂອງ ແລະ ໄດ້ດໍາເນີນການໃນປະເທດ ກໍາປູເຈຍ, ລາວ, ມຽນມາ ແລະ ຫວຽດນາມ ຕັ້ງແຕ່ເດືອນເມສາ 2014.

MRLG ແມ່ນໂຄງການຂອງລັດຖະບານສະວິດເຊີແລນ, ໂດຍຜ່ານອົງການພັດທະນາ ແລະ ການຮ່ວມມືຂອງປະເທດສະວິດເຊີແລນ (SDC), ໂດຍໄດ້ຮັບທຶນຮ່ວມຈາກລັດຖະບານເຢຍລະມັນ ແລະ ລັດຖະບານລຸກຊໍາບວກ.

ສໍາລັບຂໍ້ມູນເພີ່ມເຕີມກ່ຽວກັບ MRLG, ກະລຸນາເຂົ້າເບິ່ງໃນເວັບໄຊ www.mrlg.org.

Mekong Region Land Governance

ໜ່ວຍ 11, ເຮືອນເລກທີ 262, ບ້ານສະພານທອງກາງ, ເມືອງສີສັດຕະນາກ, ນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ, ສປປ ລາວ
PO Box 2973, Vientiane Lao PDR 01000
ໂທລະສັບ: +856 21 454 807
ອີເມວ: info@mrlg.org

ຂໍ້ຈໍາກັດຄວາມຮັບຜິດຊອບ

ທັດສະນະ, ຄວາມຄິດເຫັນ ແລະ ການຕີຄວາມໝາຍທີ່ສະແດງອອກໃນສິ່ງພິມນີ້ ແມ່ນຂອງຜູ້ຂຽນ ແລະ ຜູ້ປະກອບສ່ວນ, ຊຶ່ງຈະບໍ່ຄວນຖືກຕີຄວາມໝາຍວ່າເປັນຕົວແທນຂອງທັດສະນະ ຫຼື ຈຸດຢືນທີ່ເປັນທາງການ ຫຼື ບໍ່ເປັນທາງການຂອງ SDC, ປະເທດເຢຍລະມັນ ແລະ ລຸກຊໍາບວກ.

ສະໜອງທຶນໂດຍ:

ຈັດຕັ້ງປະຕິບັດໂດຍ:

Land Equity International

ສະໜັບສະໜູນໂດຍ:

